

Mi smo mladi (*v angleščini: we are YOUTH*).

Y — Mladi, katerih glas si zasluži biti slišan.

O — Sami odločamo o svojih izbirah, svoji pozornosti in svoji prihodnosti.

U — Združujejo nas dostojanstvo in pravice, ki pripadajo vsem.

T — Razmišljamo svobodno in se kritično sprašujemo.

H — Ohranjamo svojo človečnost, medtem ko tehnologija spreminja naša življenja.

Letošnji poziv k obnovi zaupanja in usmerjanju preobrazbe neposredno nagovarja vse nas, še posebej mojo generacijo. Preobrazba namreč ni nekaj, na kar čakamo. Mi jo že živimo.

Tehnologija nam je omogočila izjemne priložnosti za učenje, povezovanje, ustvarjanje in sodelovanje. Toda digitalni svet ni več ločen od naših življenj. Je del okolja, v katerem odrasčamo, gradimo odnose in oblikujemo svojo identiteto. Prav zato digitalne varnosti in duševnega zdravja ne moremo več obravnavati kot ločeni vprašanji in ju ne smemo prezreti.

Raziskava Eurobarometra iz leta 2026 je pokazala, da mladi po Evropi ob šolskih dnevih na spletu v povprečju preživijo 4,5 ure, ob koncih tedna pa več kot šest ur na dan. Štirinajst odstotkov mladostnikov poroča, da pred zasloni preživijo več kot deset ur dnevno. Vsaka tretja mlada oseba pa pravi, da se zaradi družbenih omrežij počuti pod stresom, žalostno ali izključeno. Ti statistični podatki niso argument proti tehnologiji. Tehnologija sama po sebi ni sovražnik. Vendar bi nas morali ti podatki spodbuditi k pomembnejšemu vprašanju: ali so okolja, ki jih ustvarjamo, resnično zasnovana z mislijo na dobro počutje mladih?

Pomembno je, kako so digitalna okolja zasnovana. Algoritmi vplivajo na to, kaj vidimo. Platforme tekmujejo za našo pozornost. Umetna inteligenca vse bolj vpliva na to, kako se učimo, sporazumevamo in razumemo informacije. Mladi se moramo zato naučiti prepoznavati manipulacije in dezinformacije, razumeti digitalna okolja, v katerih sodelujemo, ter odgovorno uporabljati umetno inteligenco.

Toda potrebujemo tudi nekaj bolj temeljnega: ohraniti moramo sposobnost, da razmišljamo, se sprašujemo in odločamo sami.

Ta razprava pa se ne sme končati pri digitalni varnosti. Digitalni svet je neposredno ali posredno povezan z duševnim zdravjem. Varovanje duševnega zdravja se ne sme začeti šele, ko se mlada oseba znajde v krizi. Pomeni preventivo. Pomeni dostopno podporo. Pomeni močne skupnosti, odnose in občutek pripadnosti. Predvsem pa pomeni ustvarjanje okolij, tako na spletu kot zunaj njega, v katerih mladim ni treba ogrožati svojega dobrega počutja, da bi lahko sledili tempu.

Ob tem je Regionalni urad Svetovne zdravstvene organizacije za Evropo leta 2025 poročal, da v Evropi več kot 30 milijonov otrok in mladostnikov do 19. leta oziroma približno vsak sedmi živi z duševno motnjo. Med mladostniki, starimi od 15 do 19 let, ta delež naraste na več kot vsakega petega. Ti izzivi so neposredno povezani s prednostnimi nalogami slovenske vlade na področju človekovih pravic, vključno s pravicami otrok, kibernetko varnostjo ter odgovorno in etično uporabo umetne inteligence.

Sama zaščita ni dovolj. Mladi moramo imeti tudi moč, da sooblikujemo spremembe okoli sebe. Če odločitve zadevajo naše izobraževanje, duševno zdravje, digitalno življenje in prihodnost, nas vključite takrat, ko nanje še lahko vplivamo.

Omogočite nam dostop do informacij. Dajte nam resnične priložnosti, da prispevamo. In pokažite nam, kako se naši prispevki odražajo v sprejetih odločitvah. Sodelovanje brez konkretnih rezultatov in povratnih informacij namreč le malo prispeva k obnovi zaupanja.

Gospod predsedujoči,

živimo v obdobju globokih sprememb.

Naš izziv ni ustaviti te preobrazbe, temveč odločiti, katere vrednote bomo ohranili skozi ta proces.

Človekovo dostojanstvo.

Človekove pravice.

Solidarnost.

Kritično razmišljanje.

Tehnološki napredek teh vrednot nikoli ne sme nadomestiti. Biti morajo gonilna sila, ki ga usmerja. To me vrača k izhodišču mojega govora.

Mi smo mladi.

Pripravljeni smo kritično razmišljati, dejavno sodelovati in resno prevzeti odgovornost za našo skupno prihodnost. Toda ta prihodnost zahteva sodelovanje vlad, mednarodnih organizacij, skupnosti in vseh generacij, vključno z mladimi.

Skupaj lahko zgradimo prihodnost, v kateri tehnologija krepi našo človečnost, namesto da bi jo slabila, v kateri tehnološki napredek podpira naše telesno in duševno dobro počutje ter v kateri imajo mladi moč, da jo sooblikujejo.

Medtem ko gradimo prihodnost, zaščitimo tisto, kar nas dela človeške. In gradimo jo skupaj.

Hvala.